

Beslut

efter kvalitetsgranskning av skolans arbete för
en trygg miljö på nätet, fri från kränkningar, vid
Örslösa skola i Lidköpings kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning på Örslösa skola avseende kvaliteten inom skolans främjande och förebyggande arbete för att skapa en trygg miljö på nätet, fri från kränkningar.

De övergripande frågeställningarna är:

1. I vilken utsträckning bedriver skolan ett främjande arbete för att skapa en trygg miljö för eleverna på nätet?
2. I vilken utsträckning bedriver skolan ett förebyggande arbete för att förhindra kränkningar av elever på nätet?

Granskningen genomförs i 30 utvalda verksamheter, i urvalet ingår såväl enskilda som kommunala huvudmän. Örslösa skola i Lidköpings kommun ingår i denna granskning.

Skolinspektionen besökte Örslösa skola den 22-23 november 2022. Besöket genomfördes av utredarna Sylvia Lindqvist och Jenny Tisell.

Bedömningen av skolans arbete görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen satt upp för det granskade området, vilka beskrivs i bilaga 1. I denna bilaga finns också beskrivet hur granskningen har genomförts. Bestämmelser som granskningen utgår ifrån återfinns i bilaga 2. För varje frågeställning bedöms om skolan uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna. Om en skola inte bedöms uppfylla samtliga kvalitetskriterier anger Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan.

Beslut:

Skolans arbete för att främja en trygg miljö på nätet

Skolinspektionen bedömer att Örslösa skola uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna avseende arbete för att främja en trygg miljö på nätet, fri från kränkningar.

Skolans förebyggande arbete för att förhindra kränkningar av elever på nätet

Skolinspektionen bedömer att Örslösa skola uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna avseende förebyggande arbete för att förhindra kränkningar på nätet.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Skolans arbete för att främja en trygg miljö på nätet

Ett systematiskt främjande arbete bidrar till en trygg skolmiljö, såväl den fysiska som den på nätet. I kvalitetskriterierna ingår:

Strukturerat och gemensamt arbete kring ett tryggt klimat på nätet

Rektorn och skolans personal arbetar målinriktat för att främja ett tryggt och positivt klimat för skolans elever på nätet. Arbetet omfattar alla elever och sker kontinuerligt både under och mellan lektionerna. Rektorn och skolans personal skapar tillitsfulla relationer så att eleverna vill berätta om sin vardag på nätet och eventuella upplevda kränkningar. Rektorn och skolans personal ger både flickor och pojkar möjlighet att medverka och påverka arbetet för att bidra till en trygg miljö för eleverna på nätet. Rektorn och skolans personal ser till att det främjande arbetet bygger på aktuell kunskap, samsyn och gemensamt förhållningsätt inom skolan till kränkningar på nätet.

Normer i skolan och på nätet synliggörs och diskuteras

Rektorn och skolans personal synliggör och ifrågasätter under medverkan av eleverna de normer som råder i samhället, på skolan och på nätet. Det språkbruk och den jargong som råder på skolan (bland elever såväl som bland skolans personal) och på nätet uppmärksammas och diskuteras. Rektorn och skolans personal arbetar för att motverka att kränkningar banaliseras och normaliseras.

Samlad bedömning

Skolinspektionen bedömer att Örslösa skola uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna avseende arbete för att främja en trygg miljö på nätet, fri från kränkningar.

Granskningen visar att Örslösa skola arbetar målinriktat med elevernas trygghet på skolan och att miljön på nätet är integrerat i skolans främjande arbete. Skolan eftersträvar tillitsfulla relationer mellan elever och personal. Elevernas tillvaro på nätet tas upp med lärare och elevhälsoteam. Normer tas upp i samband med värdegrundsarbete, vilket motverkar att kränkningar banaliseras och normaliseras. Skolans främjande arbete bygger på aktuell kunskap kring nätet.

Motivering

Strukturerat och gemensamt arbete kring ett tryggt klimat på nätet

Skolan har ett målinriktat trygghetsarbete där miljön på nätet ingår

Vid Skolinspektionens besök på Örslösa skola beskriver lärare och rektorn hur de arbetar målinriktat för att skapa en trygg skolmiljö och ett positivt klimat på skolan. Av enkäter och av intervjuer med elever framgår att eleverna i hög grad trivs och känner sig trygga på skolan, vilket även lärare och personal beskriver i intervjuer. Enligt såväl lärare som elevhälsoteam och rektorn finns det på skolan ett främjande värdegrundsarbete och elevhälsoteamet och rektorn berättar att de på skolan strävar efter att bygga upp en allmän värdegrund och kompetens hos eleverna. Genom att lära eleverna att tänka efter innan de gör något, hoppas personalen att det även påverkar hur eleverna beter sig på nätet. Av intervjuer med lärare och elevhälsoteam framgår att de i personalgruppen inte har diskuterat hur de på skolan ska arbeta med eleverna för att förebygga och hantera just kränkande behandling på nätet. Lärare beskriver dock att tryggheten på skolan tas upp löpande i informella samtal med kollegor och med eleverna.

Av det material Skolinspektionen tagit del av framgår att skolan har ett antal dokument som anger vilka insatser som genomförs på skolan. Miljön på nätet tas upp i vissa av dessa. Exempelvis innehåller skolans IT-plan, med mål som täcker såväl tekniska kunskaper som etik och moral på nätet, en beskrivning av vad varje årskurs ska arbeta med kring digitala frågor. Bland annat anges att lärarna i varje årskurs på mellanstadiet tillsammans ska arbeta för att eleverna ska uppnå medvetenhet om etik och moral samt säkerhet vid användning av digitala medier. Enligt IT-planen ska de även arbeta för att eleverna ska agera ansvarsfullt vid kommunikation på digitala och andra medier. Av intervjuer med lärare framgår att de följer IT-planen och arbetar med dessa frågor tillsammans med eleverna.

Lärare berättar att de arbetar med digitala verktyg i undervisningen och att de på olika sätt tar upp med eleverna hur de bör bete sig på nätet. Enligt lärare pratar de med eleverna om källkritik, gruppträck, samt vilka sidor eleverna är inne på digitalt. De har även använt olika material i undervisningen, som tar upp nätkränkningar. Av intervjuer med elever framgår att de är medvetna om att de ska blockera elaka eller olämpliga personer på nätet samt att de ska använda ett trevligt ordval, och inte uttrycka annat än det man kan säga ansikte mot ansikte.

Elevhälsoteamet berättar att elevernas miljö på nätet i viss omfattning tas upp i hälsosamtal med eleverna, där bland annat frågor om kränkningar och utsatthet ingår. I årskurs 5 har elevhälsoteamet "internetsnack/pubertetsprat" med eleverna. Elevhälsoteamet berättar att de i dessa samtal pratar med eleverna om nätet på olika sätt, bland annat angående bilder och självkänsla, grooming samt vad som händer i chattar. I intervju med en grupp elever framgår dock att flickorna upplevt att de inte kunnat prata i blandade grupper där pojkar var med, utan att det gick bättre att prata då de bara var flickor i gruppen.

Skolans rektor och personal uppger att de har fått kompetensutveckling om hur de kan arbeta med kränkningar på nätet och såväl lärare som rektorn framhåller vikten av att arbeta vidare med detta och löpande bygga på denna kunskap. Rektorn beskriver dessutom att de för några år sedan hade en föreläsning om unga och nätet som både personal, elever och föräldrar lyssnade på för att de sedan skulle kunna prata om barnens nätanvändande i hemmen.

Skolan arbetar aktivt för att skapa tillitsfulla relationer med elever

Av intervjuer med lärare, elevhälsoteam och rektorn framgår att medarbetare och ledning på skolan har en samsyn kring vikten av att bygga goda relationer med eleverna på skolan och att de samarbetar kring detta. Lärare uppger att de löpande arbetar med allmän trygghet för eleverna och har daglig kontakt med varandra, så de kan lyfta aktuella frågor. Enligt lärare utgår diskussioner i undervisningen ofta från elevernas perspektiv. Lärare pekar på att goda relationer och engagerande TV-program, filmer och annat kan få igång en diskussion bland eleverna om deras och andras upplevelser på nätet.

Elever uppger i intervjuer att de känner tillit till och kan prata med de vuxna på skolan, men att de inte pratar så mycket om hur de har det på nätet förutom när läraren tar upp temat i klassen. En del elever uttrycker att det de gör på nätet är deras ensak och att personal och lärare inte brukar fråga om vad som har hänt på nätet. Elever säger vidare att de i första hand går till sina föräldrar för att berätta om det händer något på nätet.

Att synliggöra och diskutera normer i skolan och på nätet

Arbete kring normer sker i det löpande värdegrundsarbetet på skolan

Det framgår av skolans trivselregler och tillhörande förväntansdokument vad elever, föräldrar och skolans personal kan förvänta sig av varandra. Enligt rektorn arbetar skolan med normer utifrån dessa dokument.

Elevhälsoteamet uppger att de i det dagliga arbetet på skolan pratar med eleverna om normer, om grundläggande värden och om hur människor ska vara mot varandra. De pekar också på vikten av att arbeta med nätetik och att arbeta för att eleverna inte far illa i förhållande till personer de kan möta på nätet.

Elevhälsoteamet berättar även att fritidshemmet arbetar mycket med frågor kring hbtqi, allas lika värde och olika teman som kan balansera sådant eleverna kan möta utanför skolan. Skolan arbetar medvetet med att bygga en värdegrund på skolan som enligt elevhälsoteamet förväntas påverka även hur eleverna beter sig på nätet.

I intervju med rektorn framkommer dock att de normer som finns på skolan och i samhället inte har diskuterats i personalgruppen. Inte heller har man på skolan pratat om hur normer kan påverka kommunikationen på nätet och hur normbrytande beteende eller utseende kan leda till kränkningar. Rektorn framhåller att en god norm på skolan är att skolan är viktig för eleverna och att det råder hög trivsel på skolan.

Skolinspektionen ser positivt på att Örslösa skola pratar med elever om de normer som finns i samhället och att skolan arbetar för att befästa positiva normer på skolan. Att synliggöra vilka normer som råder på den egna skolan, både i personalgruppen och i elevgruppen, kan också ligga till grund för det främjande arbetet eftersom rådande normer kan påverka vem som utsätts för kränkningar och varför. Den kunskapen kan vara viktig att ha med sig i det främjande arbetet.

Rektorn och skolans personal arbetar för att motverka att kränkningar banaliseras och normaliseras

Av skolans trivselregler och förväntansdokument framgår exempelvis att man på skolan är skyldig att bemöta alla på ett vänligt sätt, använda ett vårdat språk samt ta avstånd från och reagera mot all typ av kränkande behandling. I skolans plan mot kränkande behandling uttrycks att pedagogerna i arbetslaget aktivt ska arbeta med att agera och bryta negativa trender och attityder när de upplever att det finns bland eleverna.

Av intervju med lärare framgår att de på skolan dagligen arbetar med språkbruk, och att detta är en nödvändig utmaning då eleverna kan stöta på grova ord i exempelvis musik och på nätet. I lärarintervjun beskrivs hur elever kan använda kränkande och nedsättande ord mot varandra utan att vara medvetna om att det kan upplevas som kränkande eller vad orden betyder. Detta föranleder diskussioner om vad som är rätt och fel och om hur man kan uttrycka sig mot varandra. Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att skolenheten uppfyller uppställda kvalitetskriterier inom området som berör det främjande arbetet. Något utvecklingsområde anges därför inte.

Skolans förebyggande arbete för att förhindra kränkningar av elever på nätet

Syftet med det förebyggande arbetet är att avvärja risker för att elever blir utsatta för kränkningar på nätet. I kvalitetskriterierna ingår:

Identifiera och analysera risker på nätet under medverkan av eleverna

Rektorn och skolans personal genomför, utifrån aktuell kunskap om ungas nätanvändning, regelbundna kartläggningar under medverkan av eleverna för att identifiera risker för kränkande behandling på nätet. Kartläggningarna omfattar strukturella bakgrundsfaktorer, såsom kön, och resultaten analyseras så att eventuella skillnader mellan olika elevgrupper synliggörs. En samlad analys av resultaten av kartläggningarna ger grund för de insatser som görs för att förebygga kränkningar på nätet. Elevernas vårdnadshavare ges möjlighet att delta i arbetet.

Genomförande och utvärdering av insatser utifrån identifierade behov

Rektorn och skolans personal genomför insatser utifrån identifierade behov för att förebygga kränkningar på nätet. Om behoven skiljer sig mellan olika elevgrupper anpassas insatserna efter det. Planering och genomförande av insatserna görs under medverkan av eleverna. Rektorn och skolans personal följer upp om de förebyggande insatser som görs för att motverka kränkningar på nätet har önskad effekt och utvecklar arbetet därefter. Elevernas vårdnadshavare ges möjlighet att delta i arbetet.

Samlad bedömning

Skolinspektionen bedömer att Örslösa skola uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna avseende förebyggande arbete för att förhindra kränkningar på nätet.

Granskningen visar att Örslösa skola genomför kartläggningar av elevernas upplevelse av trygghet i skolan och att även miljön på nätet inkluderas i dessa kartläggningar. Resultatet av kartläggningarna analyseras så det framgår vilka insatser som skolan behöver genomföra mot kränkningar.

Motivering

Identifiera och analysera risker på nätet under medverkan av eleverna

Skolan genomför regelbundna kartläggningar där elevernas tillvaro på nätet till viss del ingår

Av intervjuerna med rektorn och personal framgår att Örslösa skola genomför olika typer av kartläggningar för att få en bild av huruvida eleverna känner sig trygga i skolan och på nätet och för att identifiera risker för kränkande behandling. Olika enkäter, däribland en trivselenkät som har mycket höga värden, genomförs löpande på skolan. I den senaste trivselenkäten ställdes en fråga om huruvida någon hade blivit kränkt på nätet och en annan fråga om huruvida någon hade skrivit eller skickat elakheter till elevens Ipad.

Resultatet av enkäten presenteras på klassnivå, men inte uppdelat på flickor och pojkar. Enligt rektorn kan inte resultat utifrån kön redovisas eftersom det är så få elever på skolan att uppdelade svar skulle riskera att bli utpekande. Elevhälsoteamet uppger däremot att de analyserar kränkningsanmälningar utifrån bland annat plats, elevernas kön och annat, för att se var det behövs insatser. Hittills är det dock enligt elevhälsoteamet få kränkningsutredningar som har handlat om kränkningar kopplade till nätet. Elevhälsoteamet uppger att de dessutom ser över elevernas frånvaro, för att se vad som kan ligga bakom denna. Detta är ytterligare ett sätt att upptäcka eventuella kränkningar.

Elevhälsoteamet uppger vidare att de har hälsosamtal med eleverna, där elevernas upplevelse av trygghet på nätet ingår. Elever berättar att de har varit med och kartlagt otrygga fysiska platser på skolgården, men att nätet inte inbegrips i dessa trygghetsvandringar.

Genomförande och utvärdering av insatser utifrån identifierade behov

Insatser genomförs utifrån behov som framkommer i skolans kartläggningar

Enligt rektorn, elevhälsoteamet och lärare går rektorn igenom resultat av enkäter med personalgruppen och diskussioner förs i arbetslagen. Utifrån detta arbetar elevhälsoteamet och rektorn med insatser som sedan utvärderas årligen. Enligt rektorn brukar insatser utifrån kartläggningar och enkäter planeras i form av årliga teman, såsom språkbruk, attityder och studiero. Enligt skolans kvalitetsmätning av normer och värden inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet har skolan även haft temaveckor kring Pride och FN. Elevhälsoteamet och lärare beskriver att de tar hand om problem med koppling till nätet då de uppstår på skolan och att det åtgärdande arbetet ofta övergår till att bli förebyggande.

Eleverna är till viss del delaktiga i arbetet med trygghet på skolan

Enligt lärare får eleverna återkoppling på trivselenkäten och lärare beskriver också att eleverna på klass- och elevråd får diskutera hur den fysiska tryggheten kan bli bättre. Elever uppger dock att de inte är delaktiga i planeringen av insatser eller arbete mot kränkningar på nätet. Lärare berättar i en intervju att de strävar efter att ha en levande diskussion med eleverna om nätet, men att detta inte sker systematiskt i syfte att planera förebyggande insatser mot kränkningar på nätet. Skolinspektionen vill framhålla vikten av att involvera eleverna i arbetet kring trygghet på nätet. Exempelvis kan eleverna göras delaktiga genom att bidra med kunskap om sin nätanvändning i såväl i utformandet av kartläggningar så att de blir mer träffsäkra, som i analysen av kartläggningarna där eleverna kan ge förslag på relevanta insatser.

Elevernas vårdnadshavare ges i viss mån möjlighet att delta i arbetet kring trygghet på nätet.

Lärare och rektorn uppger att vårdnadshavarna är mycket engagerade i skolan och att skola och vårdnadshavare har nära kontakt. Bland dokumentation som Skolinspektionen fått ta del av finns ett "förväntansdokument" utifrån skolans trygghetsregler, som vårdnadshavare skriver på. Varken detta eller trivselseglerna täcker dock uttryckligen miljön på nätet.

Rektorn uppger att vårdnadshavare bjuds in till föräldraråd och frivilligt föräldraforum, där de bland annat tittar på enkäteresultat. Enligt en lärare har de lyft frågor om nätet på ett föräldramöte utifrån att det hade uppstått problem på nätet mellan vissa elever. Både rektorn och lärare säger att elevernas situation och trygghet på nätet skulle kunna tas upp i större omfattning på olika möten med föräldrarna. Rektorn har också planer på att bjuda in till föreläsningar om detta. Samma information som vårdnadshavarna får kommer även att delges eleverna, då

rektorn anser att det är viktigt att alla får samma information kring trygghet på nätet.

Skolinspektionen ser positivt på det förebyggande arbete som bedrivs på skolan, och vill rekommendera rektorn att fortsätta det pågående trygghetsarbetet för att elevernas trygghet på nätet ska omfattas i högre utsträckning. Med fördel kan även elevernas vårdnadshavare ges möjlighet att bidra i detta arbete. Skolverkets stödmaterial *Främja, förebygga, upptäcka, åtgärda*¹ kan med fördel användas i utvecklingen av både det främjande och det förebyggande arbetet.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att skolenheten uppfyller uppställda kvalitetskriterier inom området som berör det förebyggande arbetet. Något utvecklingsområde anges därför inte.

På Skolinspektionens vägnar

Beslutet har fattats av Ana-Maria Koci Spång.

I den slutgiltiga handläggningen av ärendet har även utredare Sylvia Lindqvist, (föredragande), utredare Jenny Tisell och utredare Elina Ekberg medverkat.

¹ Skolverket (2022). Främja, förebygga upptäcka och åtgärda. Hur skolan kan arbeta mot diskriminering och kränkande behandling. Stödmaterial.

Bilaga 1: Underlag för bedömning

Granskningens genomförande

Vid granskningsbesöket inhämtades information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- Gruppintervjuer med elever i årskurs 4, 5 och 6
- En gruppintervju med lärare
- En gruppintervju med annan personal på skolan (exempelvis skolbibliotekarie, elevhälsa, trygghetsteam, fritidspersonal)
- En intervju med rektor
- Studier av dokument som begärts in från skolan

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för faktakontroll.

Kvalitetskriterier

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av framtagna kvalitetskriterier, vilka är utformade utifrån aktuell forskning på området, skollag, läroplan och Skolverkets stödmaterial *Främja, förebygga upptäcka och åtgärda. Hur skolan kan arbeta mot diskriminering och kränkande behandling*.

Inom respektive område granskas följande:

Frågeställning 1

I vilken utsträckning bedriver skolan ett främjande arbete för att skapa en trygg miljö för eleverna på nätet?

Strukturerat och gemensamt arbete kring ett tryggt klimat på nätet

Rektorn och skolans personal arbetar målinriktat för att främja ett tryggt och positivt klimat för skolans elever på nätet. Arbetet omfattar alla elever och sker kontinuerligt både under och mellan lektionerna. Rektorn och skolans personal skapar tillitsfulla relationer så att eleverna vill berätta om sin vardag på nätet och eventuella upplevda kränkningar. Rektorn och skolans personal ger både flickor och pojkar möjlighet att medverka och påverka arbetet för att bidra till en trygg miljö för eleverna på nätet. Rektorn och skolans personal ser till att det främjande arbetet bygger på aktuell kunskap, samsyn och gemensamt förhållningsätt inom skolan till kränkningar på nätet.

Normer i skolan och på nätet synliggörs och diskuteras

Rektorn och skolans personal synliggör och ifrågasätter under medverkan av eleverna de normer som råder i samhället, på skolan och på nätet. Det språkbruk och den jargong som råder på skolan (bland elever såväl som bland skolans personal) och på nätet uppmärksammas och diskuteras. Rektorn och skolans personal arbetar för att motverka att kränkningar banaliseras och normaliseras.

Frågeställning 2

I vilken utsträckning bedriver skolan ett förebyggande arbete för att förhindra kränkningar av elever på nätet?

Identifiera och analysera risker på nätet under medverkan av eleverna

Rektorn och skolans personal genomför, utifrån aktuell kunskap om ungas nätanvändning, regelbundna kartläggningar under medverkan av eleverna för att identifiera risker för kränkande behandling på nätet. Kartläggningarna omfattar strukturella bakgrundsfaktorer, såsom kön, och resultaten analyseras så att eventuella skillnader mellan olika elevgrupper synliggörs. En samlad analys av resultaten av kartläggningarna ger grund för de insatser som görs för att förebygga kränkningar på nätet. Elevernas vårdnadshavare ges möjlighet att delta i arbetet.

Genomförande och utvärdering av insatser utifrån identifierade behov

Rektorn och skolans personal genomför insatser utifrån identifierade behov för att förebygga kränkningar på nätet. Om behoven skiljer sig mellan olika elevgrupper anpassas insatserna efter det. Planering och genomförande av insatserna görs under medverkan av eleverna. Rektorn och skolans personal följer upp om de förebyggande insatser som görs för att motverka kränkningar på nätet har önskad effekt och utvecklar arbetet därefter. Elevernas vårdnadshavare ges möjlighet att delta i arbetet.

Bilaga 2: Aktuella bestämmelser

Skolans främjande arbete

Enligt skollagen ska utbildningen i skolan förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på.² Var och en som verkar inom utbildningen ska främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling.³ Huvudmannen ska se till att det bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling.⁴ Med kränkande behandling avses ett uppträdande som, utan att vara diskriminering enligt diskrimineringslagen (2008:567), kränker en elevs värdighet.⁵

I läroplanen anges att ingen i skolan ska utsättas för kränkande behandling. Alla sådana tendenser ska aktivt motverkas. Intolerans, till exempel rasism och sexism, ska förebyggas och bemötas med kunskap och aktiva insatser.⁶

Alla som arbetar i skolan ska samverka för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande.⁷ Skolan ska sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet och vilja och lust att lära. Eleverna ska få kännedom om hur de kan få hjälp om de upplever otrygghet i eller utanför skolan. Omsorg om den enskilda elevens hälsa, välbefinnande och utveckling ska präglade verksamheten.⁸

Alla som arbetar i skolan ska i det vardagliga arbetet utgå från ett demokratiskt och normmedvetet förhållningssätt, samt uppmärksamma både möjligheter och risker som en ökande digitalisering medför.⁹ Alla elever ska ges möjlighet att utveckla ett kritiskt och ansvarsfullt förhållningssätt till digital teknik, för att kunna se möjligheter och förstå risker samt kunna värdera information.¹⁰

Skolans mål är att varje elev tar ansvar för att bidra till en god arbetsmiljö, samt visar respekt för och hänsyn mot skolans personal och andra elever som en del av det gemensamma ansvaret för arbetsmiljön på skolan. Alla som arbetar i

² 1 kap. 4 § skollagen (SFS 2010:800).

³ 1 kap. 5 § skollagen.

⁴ 6 kap. 6 § skollagen.

⁵ 6 kap. 3 § skollagen.

⁶ Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr22), av avsnitt 1 Förståelse och medmännisklighet.

⁷ Lgr22, avsnitt 2.2 Kunskaper.

⁸ Lgr22, avsnitt 1 God miljö för utveckling och lärande.

⁹ Lgr22, avsnitt 2.1 Normer och värden.

¹⁰ Lgr22, avsnitt 1 Skolans uppdrag.

skolan ska främja elevernas förmåga och vilja till ansvar och inflytande över den sociala, kulturella och fysiska skolmiljön.¹¹

Rektorn har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero samt att personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt ges möjligheter att dela med sig av sin kunskap och att lära av varandra för att utveckla utbildningen.¹²

Skolans förebyggande arbete

Av skollagen framgår att huvudmannen ska se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling i utbildningen.¹³ I läroplanen anges att lärare ska uppmärksamma och i samråd med övrig skolpersonal vidta nödvändiga åtgärder för att förebygga och motverka kränkande behandling.¹⁴ Ett aktivt förebyggande arbete är av största vikt för att motverka kränkningar, oavsett om de sker digitalt eller inte.¹⁵ Huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever.¹⁶ Planen mot kränkande behandling ska upprättas, följas upp och ses över under medverkan av eleverna vid den verksamhet som planen gäller för.¹⁷ Alla som arbetar i skolan ska samarbeta med elevernas vårdnadshavare så att man tillsammans kan utveckla skolans innehåll och verksamhet.¹⁸

Rektorn ska leda och samordna det pedagogiska arbetet vid en skolenhet och särskilt verka för att utbildningen utvecklas.¹⁹ Rektorn har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven.²⁰ Rektorn ansvarar för att kvalitetsarbete vid enheten genomförs och att eleverna och elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet.²¹

¹¹ Lgr22, avsnitt 2.3 Elevernas ansvar och inflytande.

¹² Lgr22, avsnitt 2.8 Rektorns ansvar.

¹³ 6 kap. 7 § skollagen.

¹⁴ Lgr22, avsnitt 2.1 Normer och värden.

¹⁵ Proposition 2021/22:160. *Skolans arbete med trygghet och studiero*, s. 96.

¹⁶ 6 kap. 8 § skollagen.

¹⁷ 2 § förordning (2006:1083) om barns och elevers deltagande i arbetet med en plan mot kränkande behandling.

¹⁸ Lgr22, avsnitt 2.4 Skola och hem.

¹⁹ 2 kap. 9 § skollagen.

²⁰ Lgr22, avsnitt 2.8 Rektorns ansvar.

²¹ 4 kap. 4 § skollagen.